

Eesti

Eesti on teinud suuri edusamme mitmes valdkonnas: õhuheitmete alaste eesmärkide saavutamine, energia kogutarbimine, mageveeresursside kasutus ja olmejäätmete tekkimine. Samas pole Eesti näitajad head kaubatranspordi valdkonnas. Tulemused pole kiita ka õhuheitmete osas elaniku kohta, samuti energiatarbimise osas SKT kohta ning kasvuhoonegaaside heitmete osas.

Kasvuhoonegaasid			Energiatarbimine			Taastuvate energiaallikate kasutamine		Hapestavad ained		Osooni prekursorid			Nõudlus kaubatranspordi järele			Mahepõllumajandus		Olmejäätmete teke			Magevee kasutus	
Heitmed/elanik	Heitmed/SKT	Heitmed (eesmärgist puudu)	Tarbimine/elanik	Tarbimine/SKT	Tarbimine	Osatähtsust	Osatähtsust	Heitmed/elanik	Heitmed (eesmärgist puudu)	Heitmed/elanik	Heitmed/SKT	Heitmed (eesmärgist puudu)	Kaubatransport/elanik	Kaubatransport/SKT	Kaubatransport (eesmärgist puudu)	Osatähtsust	Osatähtsust	Olmejäätmed	Olmejäätmed	Olmejäätmed (eesmärgist puudu)	Veekasutuse indeks	Veekasutuse indeks
STAATUS	STAATUS	PROGRESS	STAATUS	STAATUS	PROGRESS	STAATUS	PROGRESS	STAATUS	PROGRESS	STAATUS	PROGRESS	PROGRESS	STAATUS	STAATUS	PROGRESS	STAATUS	PROGRESS	STAATUS	PROGRESS	PROGRESS	STAATUS	PROGRESS
▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶

Kasvuhoonegaaside heitmed

Ajavahemikul 1990–2002 on kasvuhoonegaaside heitmed vähenenud 55 % võrra, peamiselt tänu majanduse ümberkorraldamisele ja poliitiliste meetmete rakendamisele. 2004. aasta aprillis kinnitas valitsus riikliku kava kasvuhoonegaaside heitmete vähendamiseks (aastatel 2003–2012). 2002. aastal oli kasvuhoonegaaside heitmete määr elaniku kohta üks suuremaid Euroopas. Eesti on võtnud oma Kyoto protokolliga järgseks eesmärgiks vähendada neid aastatel 2008–2012 8 % võrra, võrreldes aastaga 1990. Energiaga seondud tegevus on olulisim tegur kasvuhoonegaaside heitmete tekkes. Peamine kohalik kütus on põlevkivi, mille soojusväärtus on madal (8,5–9 MJ/kg) ning tuha- (45–50 %) ja väävlisisaldus (1,4–1,8 %) kõrge.

Energiatarbimine

Primaarenergia kasutus on stabiliseerunud pärast 1990-ndate aastate langussuunda, jõudes tasemele 200 000 TJ/a. Kooskõlas riikliku arenguplaani eesmärkidega on tarbimismäär võrdne 2003. aasta tasemega (201 892 TJ). Energiatarbimine elaniku kohta on suhteliselt kõrge ilmastikutingimuste ning väikese rahvastikutiheduse tõttu, mis on mõneti sarnane naabrite Põhjamaadega. Energiakasutuse intensiivsus SKP ühiku kohta sarnaneb teiste (tööstuslike) uute EL-i maadega.

Taastuvenergiaallikate kasutamine

Riiklik sihteesmärk (12 % kogu rahvuslikust energiatarbimisest aastaks 2010) on juba saavutatud tänu suhteliselt suurele puidu ja puidujäätmete kasutusele sooja tootmisel, mida täiendab biomass. Taastuvate energiaallikate osakaal oli 2002. aastal 0,2 %. 2003. aastal jäi see alla 1 %, hoolimata 2,7-kordsest kasvust 7 GW tasemelt 2002. aastal 19 GWh tasemeni 2003. aastal, peamiselt tuule- ja väikehüdroenergia arvel. 2004. aasta detsembris kinnitas Riigikogu kütuse- ja energiamajanduse pikaajalise riikliku arengukava aastani 2015. See seab peamised eesmärgid energiatarbimisele ning määratleb riigi peamised poliitilised huvid energia valdkonnas. Arengukava näeb ette, et 2005. aastal moodustab taastuvelektri osakaal 1,5 %, ning seab riigi eesmärgiks tõsta seda määra 2010. aastaks 5,1 protsendini. Selleks on tarvis investeerida taastuvenergia tootmise seadmetesse 130–190 miljonit eurot.

Hapestavate ühendite heitkogused

Energiatootmise vähenemise tõttu on SO₂ heitkogused vähenenud umbes 63 % võrra (1990–2003). Energiatööstus on suurim saastaja (85,5 % heitkogustest). EL-iga ühinemise lepingus on kehtestatud ülemineku periood põlevkivi kasutatavate põletusseadmete väävliaastuse määra osas. Eesti eesmärkideks on: (i) tagada aastaks 2010, et SO₂ heitkogused paiksetest ja liikuvatest allikatest kokku ei ületaks 100 000 tonni aastas; (ii) tagada, et 2012. aastaks SO₂ heitkogused põlevkivi elektri jaamadest ei ületaks 25 000 tonni aastas; ja (iii) fikseerida maksimaalne väävlisisaldus laevakütuses 1,5 % tasemele (transpordi arengukava aastateks 2004–2013).

Rahvaarv: 1 350 000
 Pindala: 45 100 km²
 SKT: 4 515 miljon EUR

Osooni eellaste heitkogused

Ajavahemikul 1990–2003 vähenes lenduvate orgaaniliste ühendite heitkogus 42,8 % võrra. Metaani mittesisaldavate lenduvate orgaaniliste ühendite heitkogused transpordivahenditest vähenesid 69 % võrra. Seda võib võrrelda bensiini- ja diisliarvamisega vähenemisega vastavalt 45 % ja 36 % võrra. Mittetööstuslikust kütusepõletamisest tekkinud heitkoguste (kodumajapidamistes, põllumajandus-, ettevõtetus- ja avalikus sektoris) hulgad on kasvanud 38,8 % võrra, seda suurenenud puidu ja puidujäätmete põletamise tõttu. Aastatel 1990–2003 CO heitkogused vähenesid (~ 67 %), peamiselt tänu mootorikütuste kasutamise vähenemisele ja viimastel aastatel ka diiselmootoriga autode kasutuse suurenemisele. 2003. aastal olid suuremad saastajad tahkel kütusel töötavad väikesed põletusseadmed ning kodumajapidamisahjud (61 %), samuti transpordivahendid (33 %). Suurimaks lämmastikoksiidide heitkoguste saasteallikaks on transport (57,8 %). Liikuvatest saasteallikatest eralduvate NO_x-de heitkoguste vähenemise põhjused 1990–2003 olid valdavalt samad kui lenduvate orgaaniliste ühendite ja süsinikoksiidi vähenemise puhul. Oma osa oli siin ka katalüsaatoriga autode arvu suurenemisel.

Kaubatranspordi nõudlus

Sõidukite üldarv Eestis on viimase kümne aasta jooksul kasvanud ja kasvab veelgi, sest inimesed eelistavad isiklikku autot ühistranspordile. 69 % sõiduautodest ja 70 % veoautodest on üle 10 aasta vanad. Kuigi ametlik statistika ei arvesta transiidivedusid kaubavedude nõudluse hulka, mängib ka see olulist rolli.

Mahepõllunduse osatähtsus

1999. aastal kasutati ligikaudu 4 000 hektarit, mis moodustas 0,4 % kasutusel olevast põllumaast. 2000. aastal taotles mahemärgi kasutusluba ligi 240 põllumajandustootjat (sh üleminekuperioodile asujad) ligikaudu 10 000 hektari põllumajandusmaaga. Mahepõllumajanduse stardu turustamine on Eestis küllaltki nõrgalt arenenud, kauplustest on tarbijatel väga harva võimalus sellist toodangut osta. Levinuimad turustusmeetodid on otseturustus talust, müük haiglatele, koolidele,

lasteaedadele ja kohalikele kauplustele. Arvestades põllumajanduse praegust olukorda ja senist arengut, on mahepõllumajandussektori tulevaseks kiireks arenguks olemas suur potentsiaal. Hinnangute kohaselt kasvab mahepõllumajandustoodang eelolevatel aastatel 50–100 % võrra aastas.

Olmejäätmed

Olmejäätmed moodustavad umbes 4 % kogu jäätmetekkest. Umbes 60 % segaolmejäätmetest pärineb kodumajapidamistest, ülejäänud asutustest ja ettevõtetest. Aastatel 1999–2003 tekkis olmejäätmeid elaniku kohta keskmiselt 410 kg aastas. Samal perioodil vähenes oluliselt prügilatesse ladestatavate olmejäätmete osatähtsus, moodustades 2003. aastal ainult 67 % tekkinud olmejäätmete koguhulgast. Seda põhiliselt *pakendiseadusest* ja *pakendiaktsiisi seadusest* tulenevalt — korraldati alkoholi- ja karastusjookide pakendite ja pakendijäätmete taaskasutamist, samuti laiendati jäätmete liigiti kogumist ning anti käiku Tallinna Jäätmete Sorteerimise Tehas.

Mageveeressursside kasutus.

Aastal 2004 oli veevõtt ligikaudu 1,7 km³ (1,4 km³ pinnavett, millest 1,3 km³ oli jahutusvesi ja umbes 0,31 km³ põhjavesi, millest 0,26 km³ oli kaevandusvesi). See oli peaaegu poole vähem võrreldes aastaga 1991. Majanduslikud muutused, tootmistegevuse vähenemine, tehnoloogia ümberkorraldus ja veetasude (hindade) tõus on viinud vee säästvamale kasutamisele tööstuses ja majapidamistes. Alates 1996. aastast on veevõtt püsinud ligikaudu samal tasemel. Väikest tõusu võis täheldada aastatel 2003 ja 2004, sest suurenes elektrijaamade, kaevanduste ja kalakasvatuse veetarbimine. Siiski jääb veekasutusindeks madala koormuse vahemikku (10–20). Eesti pikaajaline keskmine aastane äravool küünib üle 11 km³ aastas (üle 8 000 m³ vett elaniku kohta aastas).

Täpsema info saamiseks palume pöörduda vastavasse rahvuslikku teenistusse. Kontaktandmed leiate aadressilt: http://org.eea.eu.int/organisation/nfp-eionet_group.html.